

Citiți lecția din manual: *Studiu de caz: Protocronismul*, notați schița lecției pe caiete și rezolvați fișele de lucru.

Studiu de caz: Protocronismul

1. Ideile protocroniste

- 1965-1989 - guvernarea Nicolae Ceaușescu s-a distanțat de U.R.S.S. și a abandonat „frăția” dintre poporul român și cel sovietic, comuniștii promovând un naționalism radical, menit să legitimeze independența României față de Moscova;
- 1974-1989 - regimul comunist, pentru a justifica izolarea internațională a României și pentru a consolida cultul personalității conducătorului, a promovat doctrina naționalistă extremistă a protocronismului;
- 1974 - criticul literar Edgar Papu a publicat în revista culturală *Secolul 20* un articol intitulat *Protocronism românesc*, în care a susținut că românii sunt autorii unor realizări culturale apărute înaintea celor recunoscute pe plan european și mondial, oricare civilizație având posibilitatea de a crea, în mod autonom și original, anumite componente considerate a fi împrumutate din alte culturi;
- regimul comunist a preluat ideile lui Edgar Papu și le-a amplificat propagandistic ⇒ reinterpretarea istoriei, exagerarea contribuțiilor românești la civilizația mondială și promovarea unor teorii fără fundament științific;
- protocronismul s-a manifestat în arte plastice, teatru, industria cinematografică, istorie, medicină, arhitectură, filosofie și geografie, prin intermediul Institutului de Studii Istorice și Social Politice, condus de Ion Popescu-Puțuri, Academia de Științe Sociale și Politice, condusă de Mihnea Gheorghiu, Centrul de Studii și Cercetări de Istorie și Teorie Militară, condusă de generalul Ilie Ceaușescu, și secția de propagandă a C.C. al P.C.R.;
- periodice precum *Luceafărul*, *Săptămâna* și *Scânteia* au început să susțină teorii precum:
 - a. Spațiul carpato-danubiano-pontic a fost patria de formare a popoarelor indoeuropene, iar tăblițele de la Tărtăria ar fi conținut cea mai veche scriere din lume;
 - b. Geto-dacii ar fi avut o civilizație superioară Romei, limba acestora fiind „matca” limbii latine (tracomanie, dacomanie sau dacopatie);
 - c. Românii au avut realizări în diverse domenii culturale, științifice sau artistice înaintea altor civilizații și au fost negate sau ignorate influențele culturale externe, susținându-se că anumite stiluri artistice au apărut datorită unei evoluții interne, fiind exclusiv meritul poporului român.
- exemple de protocronism: Mihai Eminescu a considerat un geniu al literaturii universale și un precursor al marxismului; Paul Anghel a fost perceput drept un prozator superior lui Lev Nikolaevici Tolstoi; exagerarea realizărilor științifice din domeniul aviației ale lui Henri Coandă; “descoperirea” lui Constantin Nicolăescu-Plopșor, a unei fosile umane în județul Vâlcea, *Australanthropus Olteniensis*, considerată a fi mai veche de două milioane de ani; filmele regizate de Sergiu Nicolaescu (*Dacii* - 1967; *Mihai Viteazul* - 1970), Mircea Drăgan (*Columna* - 1968; *Ștefan cel Mare* - *Vaslui 1475* - 1975), Doru Ion Năstase (*Vlad Țepeș* - 1979) și Gheorghe Vitanidis (*Burebista* - 1980);
- totodată, protocronismul a alimentat cultul personalității lui Nicolae Ceaușescu („stejarul din Scornicești”), văzut ca un continuator al marilor personalități din istoria națională (Burebista, Ștefan Cel Mare, Mihai Viteazul și Alexandru Ioan Cuza) și al luptei pentru independență și unitate.

2. Consecințele protocronismului

- protocronismul are, până în prezent, numeroase efecte negative:
 - a. Crearea unei mitologii pseudo-științifice, care a generat și a alimentat diverse teorii conspiraționiste până în prezent (dacopatia);
 - b. Promovarea unui soi de izolare culturală, asociată cu negarea influențelor occidentale;
 - c. Compromiterea studiilor serioase și autentice despre istoria și cultura României, adepții protocronismului considerându-le greșite, întrucât nu le validează convingerile.

Pentru o mai bună înțelegere a subiectului studiat vizionați următoarele videoclipuri:

<https://www.youtube.com/watch?v=muvMe2Akqlw>

<https://www.youtube.com/watch?v=rvMapx10HSk>

Fișă de lucru: Studiu de caz: Protocronismul

Citiți cu atenție textul de mai jos, apoi completați tabelul și răspundeți cerințelor:

„Spre a ajunge la statuile lui Phidias, omenirea a început să modeleze lutul încă de pe vremea aceluia giuvaier ce se numește Gânditorul culturii Hamangia... Înaintea lui Homer a existat divinul trac Orfeu. Intrând pe porțile cetăților grecești, Apollo și-a scuturat de pe tălpi pulberea de pe drumurile Traciei. Până și Platon, în Dialogurile sale, privind spre legendarele ținuturi ale nordului, a reținut învățămintele unor înțelepți traci care au fost stăpâni pe un sistem filosofic bine constituit. (...) Romanii au acceptat cu ușurință noi divinități. De la traci au primit cinci zeiță prin intermediul grecilor: Apollo, Hermes-Mercur, Artemis-Diana, Ares-Marte, Dionisie-Bacchus, ultimul la mare cinste (...) Însăși cultura grecească, adoptată de romani, a conținut elemente tracice asimilate într-o epocă anterioară. Aceasta a acceptat și recunoscut superioritatea culturii trace, de vreme ce însuși Platon a elogiat medicii din nordul Dunării care, înainte de a vindeca boala trupului, a căutat să o vindece pe cea a sufletului.”

(Iosif Constantin Drăgan, Noi, tracii)

Sursa ne spune...	Sursa sugerează că...	Sursa nu menționează...

Valorificați concluziile rezultate în urma completării tabelului, ghidați de următoarele întrebări:

1. Mândria astfel cultivată a adus regimului legitimitate în ochii românilor?
2. Cine a avut de câștigat de pe urma acestei viziuni asupra istoriei?

BIBLIOGRAFIE:

1. Mălăelea, Daniel, Niculescu, Anita-Sabina, Horga, Paula-Coca, Prună, Nicolae, *Istoria comunismului din România: Manual pentru clasa a XII-a/a XIII-a*, Editura Akademos Art, București, 2025.
2. Boșcodeală, Felicia Elena, Ciobanu, Loredana, Gîlă, Cristina-Iulia, Șerban, Nicolae, *Istoria comunismului din România: Manual pentru clasa a XII-a/a XIII-a*, Editura Booklet, București, 2025.
3. Stoica, Stan (coordonator), Ștefănescu, Alexandru V., Preda, Elena, Becheru, Dragoș, Bilcea, Valentina, *Istoria comunismului din România: Manual pentru clasa a XII-a/a XIII-a*, Editura CD Press, București, 2025.
4. Bălănescu, Flori (coordonator), Anton, Mioara, Muller, Carmen, Mihai, Florin-Răzvan, *Istoria comunismului din România: Manual pentru clasa a XII-a/a XIII-a*, Editura Corint Logistic, București, 2025.
5. Ghețău, Gheorghe-Florin (coordonator), Bratu, Alina, Ghețău, Olenca-Georgiana, Radu, Adriana, Szakacs, Roxana-Gabriela, *Istoria comunismului din România: Manual pentru clasa a XII-a/a XIII-a*, Editura Didactică și Pedagogică, București, 2025.
6. Dobrinu, Dorin, Soare, Aurel Constantin, Săvuță, Irina Ema, Rados, Maria, Căplescu, Iuliana, Gheorghe, Maria Mariana, *Istoria comunismului din România: Manual pentru clasa a XII-a/a XIII-a*, Editura Litera, București, 2025.
7. Barcan, Doina, Sterpu, Bogdan, *Regimul comunist în România (decembrie 1947-decembrie 1989)*, Editura Institutul European, Iași, 2003.
8. Deletant, Denis, *România sub regimul comunist*, Editura Fundației Academia Civică, București, 2012.
9. Tismăneanu, Vladimir, *Stalinism pentru eternitate: o istorie politică a comunismului românesc*, Editura Polirom, Iași, 2005.
10. Kenyon, Paul, *Copiii nopții: povestea stranie și eroică a României moderne*, Editura Litera, București, 2022.
11. Shafir, Michael, *România comunistă (1948-1985). O analiză politică, economică și socială*, Editura Meteor Press, București, 2020.
12. Ficeac, Bogdan, *Cenzura comunistă și formarea „omului nou”*, Editura Nemira, București, 1999.